

Gemeenteraad	
Portefeuillehouder: Kees Visser	Van team: Team Bestuur & Organisatie Adviseur: Maarten Hanegraaf E-mail: m.hanegraaf@denhelder.nl
Classificatie: Openbaar	Kenmerk: 2021-019750 Begrotingswijziging: Nee
Onderwerp:	Voorstel tot het vaststellen van de Kadernota 2022-2025 (Algemene Beschouwingen)

Publiekssamenvatting:

De Kadernota 2022-2025 geeft de uitgangspunten op basis waarvan de begroting voor het nieuwe jaar wordt uitgewerkt. Bij de start van de huidige bestuursperiode (2018-2022) is ervoor gekozen om met de kadernota, in tegenstelling tot voorheen, meer het inhoudelijke debat in de raad aan te gaan in plaats van een overwegend financiële benadering. De raad wordt betrokken bij het nagaan van de trends en ontwikkelingen die worden gezien en die van belang zijn voor de gemeente en bij het vormen van ideeën en keuzes die kunnen worden gemaakt. Duidelijke doelstellingen en indicatoren dragen bij aan het volgen van maatschappelijke effecten.

Een aantal (landelijke) ontwikkelingen bepaalt mede de inhoudelijke en financiële kaders die van belang zijn bij het maken van keuzes in de Kadernota zoals de verdere ontwikkeling van de coronacrisis en de impact voor inwoners, bedrijven en instellingen en de mogelijke ambities en maatregelen van een nieuw kabinet. De hoofdlijn vanuit de landelijke politiek is de afgelopen tijd wel duidelijk: het is niet de bedoeling om door middel van bezuinigingen de crisis te boven te komen.

De Kadernota is gericht op de verdere uitvoering van onze plannen en te anticiperen op de landelijke ontwikkelingen. We blijven in het kader van 'Van krimp naar groei' investeren in de ontwikkeling van een vitale en leefbare gemeente, waarin iedereen meetelt en mee kan doen: een zorgzame gemeente.

Belangrijke aandachtspunten zijn behoud van werkgelegenheid in en verdere ontwikkeling van de haven, beheersing van de kosten van de zorg door doelmatiger zorg op maat en de verdere ontwikkeling van een mooi en gastvrij stadshart. En de voorbereiding voor Sail dat in 2023 door onze gemeente georganiseerd wordt; een mooie gelegenheid om onze gemeente als aantrekkelijke woon- en werkstad over het voetlicht te brengen.

De Kadernota is zowel incidenteel als structureel sluitend. Een deel van de incidentele investeringen en uitgaven van 2022 wordt gedekt uit de Algemene reserve; het weerstandsvermogen geeft daar ruimte voor. Het is niet nodig om belangrijke bezuinigingen door te voeren. De ontwikkeling van het voordelige saldo 2022-2025 is positief.

Geadviseerd besluit

1. De Kadernota 2022-2025 vast te stellen en als uitgangspunt te nemen voor de voorbereiding van de programmabegroting 2022-2025.

Raadsvoorstel:

Aanleiding en context

In de Kadernota 2022-2025 stelt de gemeenteraad de uitgangspunten vast op basis waarvan de begroting voor het nieuwe jaar wordt uitgewerkt. Bij de start van de huidige bestuursperiode (2018-2022) is ervoor gekozen om voor de kadernota, in tegenstelling tot voorheen, meer het inhoudelijke debat aan te raad aan te gaan in plaats van een overwegend financiële benadering. De raad wordt betrokken bij het nagaan van de trends en ontwikkelingen die worden gezien en die van belang zijn voor de gemeente en bij het vormen van ideeën en keuzes die kunnen worden gemaakt. Duidelijke doelstellingen en indicatoren dragen bij aan het volgen van maatschappelijke effecten.

Met de kadernota geeft de raad in een vroeg stadium sturing aan de gemeentelijke inzet op de maatschappelijke opgaven die zich in Den Helder voordoen. De raad wordt daarom gevraagd of hij kan instemmen met de ruimtevragers die worden ingebracht in samenhang met de geschetste ontwikkelingen.

Deze kadernota is de laatste van deze bestuursperiode. Deze periode heeft het college ingezet op de ontwikkeling van onze gemeente in brede zin, waarbij de ambitie 'Van krimp naar groei' woorden heeft gegeven aan het groeiende zelfvertrouwen van onze gemeente en richting aan onze ambities. En we mogen vaststellen: Den Helder staat weer op de kaart! Het aantal inwoners neemt toe, er worden nieuwe woningen opgeleverd waar in toenemende mate inwoners van buiten de stad op af komen, het stadscentrum heeft nieuw elan gekregen, de verbinding met Willemsoord is duidelijker, de keuze voor huisvesting van de gemeente is gemaakt, de havenontwikkeling samen met de Marine begint vorm te krijgen en wordt ook door het Rijk ervaren en gesteund door een Regiodeal. Er is een goed aanbod van culturele en sportieve voorzieningen, er is geld om Julianadorp nog aantrekkelijker te maken, de zorg is ondanks de kostenontwikkeling op peil gebleven, zodat al onze inwoners kunnen meedoen. Daarbij zijn grote bezuinigingen niet nodig geweest en is ook nu meerjarig geld beschikbaar.

Deze laatste kadernota is vooral gericht op uitvoering van plannen en minder op nieuwe plannen. Concreet hebben we het dan onder andere over de uitvoering van woningbouwplannen, uitvoering van integrale, wijkgerichte aanpak van de zorg, uitwerken plannen voor de haven, aanpak openbare ruimte per wijk, uitvoering armoedebeleid incl. schuldenaanpak, toeleiding naar werk voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, een gastvrij en mooier centrum mogelijk maken etc.

Naast het inzetten op uitvoering speelt nog een aantal (landelijke) ontwikkelingen, die mede bepalend zijn voor de inhoudelijke en financiële kaders voor deze Kadernota:

- De gemeente heeft nog steeds te maken met de crisis als gevolg van het coronavirus. De impact op inwoners, bedrijven, instellingen en de gemeente zelf is groot. Tot nu toe lijkt de financiële impact van deze crisis behoorlijk op te vangen door de middelen die we van het Rijk ontvangen. Mogelijke toekomstige effecten bijvoorbeeld op het gebied van de ontwikkeling van het aantal mensen dat een beroep doet op een uitkering zijn uiteraard nog onzeker.
- Er zijn landelijke verkiezingen geweest, maar er is nog geen nieuw kabinet. Nu de VNG nadrukkelijk bij het Rijk aanklopt voor aanvullende middelen wegens de ontwikkelingen van de kosten van zorg en de ambities van het Rijk in de richting van gemeenten bijvoorbeeld op het gebied van klimaatbeleid en woningbouwopgaves is het onzeker hoe het financiële perspectief zich in de komende circulaire ten aanzien van het Gemeentefonds zal ontwikkelen. Dat geeft onzekerheid voor financiële ontwikkeling in de richting van de begroting en de ambities die het Rijk bij de gemeente daadwerkelijk zal neerleggen. De verwachting is dat wanneer deze ambities van het Rijk vertaald worden in een overeenkomst tussen een nieuw kabinet de VNG er aanvullende middelen komen. Wanneer dit plaatsvindt voordat de begroting 2022 wordt samengesteld zal dit aanvullend nog vertaald worden in de begroting.
- De hoofdlijn vanuit de landelijke politiek is de afgelopen tijd wel duidelijk: het is niet de bedoeling om door middel van bezuinigingen de crisis te boven te komen.

Doelen en resultaten

Den Helder was en is bezig om de positieve ontwikkeling van de stad in de volle breedte voort te zetten. Er zijn veel kansen om Den Helder nadrukkelijker op de kaart te zetten en daarmee een bijdrage te leveren aan een aantrekkelijk woon- en werkklimaat. En een stad waar ook verschillende soorten toeristen graag komen.

Den Helder heeft gekozen voor het scenario 'van Krimp naar Groei' en dat uitgewerkt in het Helders perspectief. De energietransitie, windenergie op zee (faciliteren van het onderhoud), de investeringen bij de Marine en de vervangingsvraag vanuit het zorg- en onderwijscluster maken het mogelijk en noodzakelijk om te blijven investeren in goede faciliteiten voor het bedrijfsleven, een prettige en gezonde woonomgeving, goede scholingsmogelijkheden, een betere bereikbaarheid, goede zorgvoorzieningen, een aantrekkelijk stadshart met een divers aanbod aan culturele voorzieningen. Ook de verdere ontwikkeling van Julianadorp als aantrekkelijke omgeving om te wonen en te recreëren blijft een speerpunt.

De resultaten die wij willen bereiken zijn daarom in hoofdlijnen:

- Behoud en uitbreiding werkgelegenheid
- Meer en kwalitatief goede woningen
- Betere en duurzamere bereikbaarheid (stad, haven, buitengebieden etc.)
- Zorgvoorzieningen die preventief werken, aansluiten bij de behoefte, effectief en dichtbij zijn
- Excellente dienstverlening
- Een sterk imago

Kaders en omstandigheden

De aanpak van het kadernotaproces is afgestemd met de raad. In een drietal digitale sessies is, voortbordurend op de twee jaar geleden ingezette werkwijze, informatie verstrekt over de financiële uitgangssituatie en voorlichting gegeven en het gesprek met de raad gevoerd over de effecten van de coronacrisis en over de belangrijkste ontwikkelingen per programma. Met als doelstelling het samenstellen van een inhoudelijke en financiële kadernota die richtinggevend is voor de begroting en de politieke discussie over keuzes in een vroeg stadium faciliteert. Een compact document met een heldere beschrijving van trends, doelen, gewenste maatschappelijke effecten en voorgenomen activiteiten. Deze werkwijze zorgt voor een goede leesbaarheid en toegankelijkheid van de kadernota.

Omstandigheden zijn aan de ene kant het voortduren van de coronacrisis en de vraag hoe snel het herstel zal verlopen. Dit heeft invloed op de ontwikkeling van de gemeente. En op mogelijke financiële effecten op lange termijn. Aan de andere kant is er onzekerheid over de koers en financiële keuzes van een nieuw kabinet dat langzaam maar zeker moet komen. Die keuzes lijken overigens vooral te gaan over waar het Rijk extra geld wil inzetten voor belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen als bijvoorbeeld de aanpak van de klimaatcrisis, de energietransitie, de woningbouwopgave en daarnaast het repareren van de scheefgroei in de zorgkosten van gemeenten. Daardoor heeft de Kadernota sterker dan andere jaren ook enigszins de vorm van 'Werk in uitvoering'. Maar daarbij willen wij wel helder maken welke ambities wij hebben en welke keuzes wij daarbij zelf maken, binnen de altijd beperkte financiële ruimte die we hebben. We stellen voor om € 1,5 miljoen uit de algemene reserve in te zetten voor incidentele uitgaven; structureel gaan wij uit van een sluitende begroting met een oplopend voordelig saldo tot ongeveer € 1,5 miljoen.

De ontwikkelingen bij het Rijk kunnen meer dan andere jaren nog tot aanvulling op de begroting leiden; dit moet naar voren komen in de mei- en vooral de septembercirculaire.

Financiële uitgangspunten die van belang zijn en eerder door de raad zijn vastgesteld, zijn de volgende:

- Structurele lasten worden structureel gedekt
- Weerstandratio van minimaal 1,0
- Ruimte voor nieuw beleid (ruimtevragers).

In 2022 zullen er verkiezingen worden gehouden voor een nieuwe gemeenteraad. Duidelijk is daardoor dat nieuwe wensen vooral betrekking hebben op 2022 en nog enigszins op 2023. Financiële ruimte die er voor de latere jaren is kan gebruikt worden door een nieuwe raad.

Argumenten en alternatieven

Voor deze Kadernota 2022-2025 blijven de eerder jaar vastgestelde programma's en doelen gelden. De concrete maatregelen om die doelen te bereiken kunnen wel bijgesteld worden. Ook de indicatoren die informatie geven over de effecten en realisatie van die doelen passen we niet aan, om de ontwikkeling te kunnen blijven volgen. Door corona moet (het tempo van) de ambitie in sommige gevallen bijgesteld worden. Aanpassing aan vernieuwde doelen en ambities kan door een nieuwe raad plaatsvinden.

De kadernota richt zich op het vasthouden van de positieve ontwikkeling van de gemeente op alle gebieden die zijn geformuleerd, die het college gezien de uitdagingen van de coronacrisis alleen maar urgenter acht.

Om de doelstellingen te realiseren is een aantal ruimtevragers als nieuw beleid opgenomen. We onderscheiden in de kadernota de ruimtevragers die effect hebben op de exploitatie en ruimtevragers die investeringen betreffen met kapitaallasten die in de exploitatie worden verwerkt.

Overzicht ruimtevragers exploitatie	2022	2023	2024	2025
1 Bestuurlijke vernieuwing	€ 179.000	€ 329.000	€ 329.000	€ 329.000
Beveiliging bestuurders/personeel bij bedreigingen	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Deelmobiliteit/duurzame bereikbaarheid	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
Omgevingswet: vergunningverlening	€ 64.000	€ 64.000	€ 64.000	€ 64.000
Voortzetting pilot wijkkantoniers	€ 50.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
2 Zorgzame gemeente	€ 776.000	-€ 303.000	-€ 553.000	-€ 553.000
Bijzondere kosten pleegzorg	€ 57.000	€ 57.000	€ 57.000	€ 57.000
Integraal Kind Centrum (IKC)	€ 100.000			
Jeugdzorg – pilot inzet gezinscoaches/activiteitenbudget	0	0	0	0
Jeugdzorg – zorgkosten	-€ 200.000	-€ 200.000	-€ 500.000	-€ 500.000
Jongerenpunt	€ 25.000			
WMO Begeleiding	€ 569.000			
WMO Huishoudelijke hulp	€ 225.000	-€ 110.000	-€ 110.000	-€ 110.000
3 Vitale gemeente	€ 1.369.000	€ 269.000	€ 269.000	€ 79.000
Deelname ROM MRA-NHN	€ 78.000	€ 78.000	€ 78.000	€ 78.000
Gevelrenovatie VVE's Stadshart fase 1	€ 350.000			
Kosten onderzoek en heroriëntatie bedrijfsvoering PoDH.	€ 500.000			
Langetermijn perspectief Haven in maritiem cluster en uitwerking ontwikkelrichting Nieuwediep	€ 250.000			
New Energy Coalition	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Omgevingswet	-€ 134.000	-€ 134.000	-€ 134.000	-€ 134.000
Parkeergarage Koninckshoek	€ 85.000	€ 85.000	€ 85.000	€ 85.000
Regiodeal (programmasecretaris)	€ 190.000	€ 190.000	€ 190.000	
4 Leefbare gemeente	€ 242.000	€ 474.000	€ 24.000	€ 24.000

Automatisering registratie weesfietsen	€ 10.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000
Openbaar toilet in stadshart	€ 32.000	€ 17.000	€ 17.000	€ 17.000
Sail 2023	€ 200.000	€ 450.000		
Totaal ruimtevragers exploitatie	€ 2.566.000	€ 769.000	€ 69.000	€ 121.000

Ruimtevragers die een investering vergen, geven de volgen de kapitaallasten:

Overzicht ruimtevragers investeringen met de volgende kapitaallasten

	2022	2023	2024	2025
3 Vitale gemeente		€ 41.000	€ 41.000	€ 41.000
Parkeergarage renovatie Koninckshoek		€ 22.000	€ 22.000	€ 22.000
Parkeergarage renovatie Sluijsdijkstraat		€ 19.000	€ 19.000	€ 19.000
4 Leefbare gemeente		€ 50.000	€ 50.000	€ 49.000
Aanleg fiets/wandelpad Huisduinen		€ 10.000	€ 10.000	€ 9.000
Bereikbaarheid-bushaltes		€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000
Fabriekgracht/Spoorstraat/fietspad Vinkenterrein		€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000
Openbaar toilet in stadshart		€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000
Rotonde J.Verfaillieweg-Waddenzeestraat-Seringenlaan		€ 16.000	€ 16.000	€ 16.000
Voorrang fiets op rotondes		€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Totaal ruimtevragers investeringen		€ 91.000	€ 91.000	€ 91.000

Omdat de Kadernota na doorrekening van deze ruimtevragers voor 2022 en 2023 nog een incidenteel tekort oplevert, doen we de volgende voorstellen ter dekking van dit tekort. Daardoor kan deze kadernota zowel incidenteel als structureel sluitend worden aangeboden en is er sprake van een positieve ontwikkeling van het saldo.

Dekkingsvoorstellen:

1	Incidentele dekking Algemene reserve	€ 1.500.000
2	Dekking kosten Sail uit reserve Helders perspectief	€ 200.000
3	Inzet Helders steunfonds	€ 600.000
	Totaal dekkingsvoorstellen	€ 2.300.000

Toelichting op deze dekkingsvoorstellen:

- Het voorstel is om een bedrag van € 1,5 miljoen ten laste van de algemene reserve te brengen als gedeeltelijke dekking van incidentele posten;

- Voor de dekking van de kosten van Sail in 2022 wordt voorgesteld de reserve Helden perspectief in te zetten. Dat sluit aan bij de ambitie van deze middelen om Den Helder nadrukkelijk bekend te maken als zelfbewuste stad waar het goed wonen, werken en recreëren is.
- De inzet van het Helden steunfonds als laatste vangnet, blijkt minder vaak noodzakelijk dan verwacht, mede door de vergoeding van het Rijk voor diverse knelpunten. Terwijl een aantal incidentele financiële ontwikkelingen wel nadelig beïnvloed worden door de effecten van de coronacrisis. Voorgesteld wordt om daarom € 0,6 miljoen van dit fonds in te zetten voor 2022.

Overigens zal het begrotingstraject uiteraard nog beïnvloed worden door de mei- en septembercirculaire.

Bestuurlijke vernieuwing

Bij het proces van het samenstellen van de Kadernota is in het verlengde van de afgelopen twee jaar getracht de raad in een vroeg stadium te betrekken. Door de coronamaatregelen moest dit jaar digitaal plaatsvinden, met de beperkingen die daarbij horen. We verwachten dat ook deze kadernota de tijdige politieke discussie door de raad over keuzes in de begroting zal ondersteunen.

Duurzaamheid

In deze Kadernota zijn diverse doelen aangegeven. Duurzaamheid, energiebesparing, klimaatbestendigheid zijn daar belangrijke doelen bij. De uitwerking van dit onderwerp zal via de begroting en diverse uitwerkingsplannen haar beslag krijgen.

Financiële consequenties

Instemming met de Kadernota betekent dat de begroting 2022 binnen de vastgestelde kaders zal worden opgesteld. Vanzelfsprekend zullen actuele ontwikkelingen die zich de komende tijd voordoen (zoals de mei- en wellicht septembercirculaire van het Rijk en mogelijke belangrijke effecten van de coronacrisis) hierin worden meegenomen. Wanneer zich op dit gebied belangrijke ontwikkelingen voordoen, melden wij dat tijdig bij uw raad.

Hiervoor zijn de totale bedragen die zijn gemoeid met de ruimtevragers gespecificeerd. Ook de dekkingsvoorstellen zijn weergegeven.

Het totaaloverzicht van de financiële consequenties van de Kadernota geeft het volgende beeld:

Totaal begroting 2022-2025, stand begroting 2021-2024 (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
• baten begroting 2021-2024	204.787	201.965	201.699	201.699
• lasten begroting 2021-2024	-204.779	-201.158	-200.210	-200.210
<i>saldo programma's begroting 2021-2024</i>	<i>8</i>	<i>807</i>	<i>1.489</i>	<i>1.489</i>
Totaal mutaties Kadernota 2022-2025				
• autonome ontwikkelingen	560	640	713	298
• autonome ontwikkelingen-actualisaties	-245	-362	-362	-362
• administratieve wijzigingen	0	0	0	0
• nieuw beleid, exploitatie	-2.566	-769	-69	121
• nieuw beleid, investeringen	0	-91	-91	-90

<i>Totaal</i>	-2.251	-582	191	-33
saldo	-2.244	225	1.680	1.456
Dekkingsvoorstellen	2.300			
Saldo kadernota 2022-2025	56	225	1.680	1.456

Meerjarig is er sprake van een sluitende begroting.

Risico's zijn er uiteraard. Met name het effect van de coronacrisis is van belang, hoewel het Rijk voor veel ontwikkelingen aanvullende financiële ruimte biedt. Ook de effecten van een nieuw kabinet vormen een onzekerheid en daarmee een risico. Ten slotte is er sprake van een voorstel voor de aanpassing van de uitkering uit het gemeentefonds. Dit voorstel wordt op basis van de commentaren opnieuw bezien. De voorlopige uitkomsten zijn voor onze gemeente negatief. Bij de bepaling van de risico is met de effecten daarvan rekening gehouden.

De effecten van de kadernota zijn ook verwerkt in het weerstandsvermogen. Dat leidt tot de volgende actuele ontwikkeling van het weerstandsvermogen:

Weerstandsvermogen	2022	2023	2024	2025
Weerstandscapaciteit (a) in €	16.137.587	14.038.587	13.993.587	15.403.587
Risico's (b) in €	13.690.246	13.690.246	13.690.246	13.690.246
Weerstandsvermogen (a/b)	1,2	1,0	1,0	1,1

Het weerstandsvermogen voldoet aan de eis van minimaal 1,0.

Uitvoering en planning

Na vaststelling van de kadernota wordt deze vertaald in de meerjarenbegroting 2022-2025. Deze moet voor 15 november door de raad worden vastgesteld.

Communicatie

Op 17 mei 2021 zal t.b.v. raadsleden een technische toelichting op de Kadernota worden gegeven. In de informatiefase kunnen vragen worden ingediend. Deze moeten uiterlijk op 21 mei om 9.00 uur ontvangen zijn. Beantwoording vindt plaats op uiterlijk 2 juni. Vervolgens vindt de meningsvormende fase plaats met een behandeling in een vergadering van de commissie Bestuur en Middelen op 7 juni 2021. De algemene beschouwingen over de Kadernota 2022-2024 zijn voorzien op 28 juni 2021; vaststelling door de raad op 7 juli.

Den Helder, 11 mei 2021

Burgemeester en Wethouders van Den Helder,

burgemeester
J.A. (Jan) de Boer MSc.

secretaris
R.M. (Robert) Reus

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long, sweeping horizontal stroke extending to the right.

Raadsvergadering d.d.	28 juni 2021
Besluit nummer	2021-019750
Onderwerp	Voorstel tot het vaststellen van de Kadernota 2022-2025 (Algemene Beschouwingen)

De raad van de gemeente Den Helder;

gelezen het raadsvoorstel van het college van burgemeester en wethouders van Den Helder van 11 mei 2021,

besluit:

1. De Kadernota 2022-2025 vast te stellen en als uitgangspunt te nemen voor de voorbereiding van de programmabegroting 2022-2025.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 28 juni 2021